

САМБІРСЬКА УЧИТЕЛЬСЬКА СЕМІНАРІЯ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Самбірську учительську семінарію було засновано у 1892 р. Її першим директором став Йозеф Крекярто, який зумів організувати навчальний процес і подбав про їх матеріальне забезпечення. З його ініціативою було збудоване нове приміщення для семінарії для гуртожиток (інтернат) для студентів.

Після виходу Й. Крекярта на емеритуру, обов'язки директора до кінця 1899/1900 н.р. виконував найстарший професор семінарії К. Кротохвіля. Шкільна влада оголосила конкурс, запропонувавши міністрові освіти на затвердження трьох осіб: львівського шкільного інспектора Ф. Говорку, перемишльського шкільного інспектора С. Релінгера та згаданого К. Кротохвілю. Останнього було затверджено директором. Українські політичні кола не робили жодних заходів і не висували власних кандидатур на цю посаду. На той час політика «нової ери» збанкрутувала, а так званий «новий курс», оголошений О. Барвінським не давав жодної запоруки на отримання хоч б якихось здобутків для українського народу [3, 32–33].

Будучи директором (1900–1912), К. Кротохвіля намагався маневрувати між прагненням української і польської громад. Проте саме в роки його директорства кількість семінаристів-поляків у закладі почала зростати й майже у всіх класах сягнула половини. Значно зріс і рівень пропаганди польського патріотизму, особливо після появи в семінарії римо-католицького катехита Я. Маковця. Саме у той час було звільнено українців, які працювали як прислуга та кухарі в інтернаті. Наставниками інтернату почали призначати переважно вчителів-поляків. Збільшилася у гуртожитку і кількість семінаристів-поляків [3, 33–34].

Порівняння навчальних планів для учительських семінарій з польською та польсько-українською мовами навчання дає підстави для висновку, що в них опановувались однакові дисципліни, крім української мови. Вона вводилась в утраквістичних семінаріях (як у Самборі) за рахунок скорочення часу на вивчення іноземної мови, гімнастики, педагогіки [2, 106; 4, 33].

На початку ХХ ст. щороку Самбірська учительська семінарія випускала 80–100 добре підготовлених учителів початкових (народних) шкіл, половина яких за національністю були українцями. Після виходу К. Кротохвілі на емеритуру (1912) тимчасово обов'язки директора виконував найстарший професор Т. Біленький. Він добре знав діловодство і робив спроби отримати цю посаду, розраховуючи, що шкільна влада підтримає його як прихильника поміркованого курсу О. Барвінського. Проте новим директором було призначено поляка Казимира Цімермана – директора Рогатинської гімназії [3, 106].

Шойно почалася Перша світова війна, К. Цімерман виїхав з Самбора. У 1914–1915 рр. семінарії зазнала значних збитків внаслідок військових дій та мародерства з боку спочатку російських, а потім угорських військ. Майно закладу та інтернату було знищене, постраждав навіть шкільний сад. Шкільні лавки спалено, кабінети

розграбовані, спустошено бібліотеку. Викладач семінарії проф. Т. Біленький переслідувався російськими властями, у його помешканні чотири рази проводили обшуки [1]. Коли у 1915 р. австро-угорські війська знову зайняли Самбір, К. Цімерман повернувся й намагався відновити діяльність семінарії. Проте уряд не поспішав надавати кошти на відновлення закладу, не вистачало викладачів і студентів, які були мобілізовані до війська. Частина викладачів опинилися у російському полоні, зокрема І. Филипчак. За деякий час К. Цімерман зумів викопотати певні кошти на ремонт приміщень семінарії, упорядкував перший поверх будинку, зібрав незначний педагогічний колектив. Навчальний процес розпочався при незначній кількості семінаристів. Проте навіть після закінчення Першої світової (1918 р.) та українсько-польської (1919 р.) війни стан справ у семінарії був не найкращий [3, 106–107].

ЛІТЕРАТУРА

1. В. Р. 3 російських днів у Самборі (спогади, опубліковані в газеті «Діло» 17.07.1915 р.) [Ел. ресурс]. URL: <https://zbruc.eu/node/39132>
2. Стинська В. Система шкільництва в Галичині (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): Монографія. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. 205 с.
3. Филипчак І. Учительська семінарія в Самборі (Історичний нарис). *Шлях виховання й навчання*. 1938. Кн. 1. С. 24–36; Кн. 2. С. 105–112; Кн. 3. С. 141–144.
4. Statut organizacyjne seminaryów nauczycielskich męskich i żeńskich. Lwów, 1909. 128 s.

Ольга ПЕТРЕНКО, Петро ФРИЗ
(Дрогобич, Україна)

СУЧАСНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК СИНТЕЗ ЗАСОБІВ МИСТЕЦЬКОЇ ВИРАЗНОСТІ

Епоха постмодернізму мала неабиякий вплив на виражальні засоби класичної хореографії. Співвіднесення змін у дискурсі сценічного танцю (від класики до постмодерну) дозволяє виокремити зміну у відношенні хореографів до тілесності в культурі на різних її етапах, спостерігати тенденцію посилення ваги тіла, культ його незалежності [1]. Тіло виконавця в сучасному танці стає символом свободи і самопредставлення сучасної людини, яка втратила віру у вищі смисли абсолюту; символом втрати якогось організаційного центру, точки опори, у хаотичній, безструктурній, відносній картині світу; символом залежності від зовнішніх і непідпорядкованих його волі та розумінню факторів та обставин.

До 80-х років ХХ ст. класичний танець повернувся у вихідну точку, а бум та розвиток сучасного, некласичного танцю (або, до цього часу вже contemporary dance) продовжився – він став високотехнічним, дуже різноманітним. Дві форми танцю, класичний балет і contemporary dance, мирно співіснують пліч-о-пліч, майже не вступаючи в суперництво, але останнім часом намітилася тенденція до їхнього взаємопроникнення. «Класичним» танцівникам (яскравий приклад – Майя Плісецька) нудно танцювати тільки в традиційному балеті, їм хочеться експериментувати з